

3. lecke

A bélyeg születése

A levélbélyeg feltalálása egy hosszabb folyamat eredménye volt. Az 1800-as évek elején a postai viteldíjrendszer (tarifarendszer), illetve annak beszedése is igen változatos és bonyolult volt, és országonként is változott. A viteldíj függött a levél súlyától és a címzett, valamint a feladóállomás közötti távolságtól. A viteldíjat fizethette a feladó (FRANKÓ rendszer), a címzett (PORTÓ rendszer), vagy fele-fele arányban mindkettő (FÉLPORTÓ rendszer). Ennek egyszerűsítésére több országban számos kísérletet tettek.

Ma egyértelműen elfogadott, hogy az angol [Rowland Hillt](#) tekintik a bélyeg atyjának.

Rowland Hill emlékére kiadott blokk¹

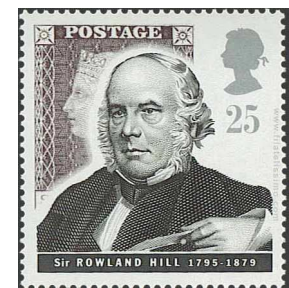
A korabeli angol postai viszonyokat látva írta meg „A postai rendszer szükségessége és fontossága” című munkáját. Ebben az időben [Angliában](#) a posta elfogadott olyan küldeményeket is, amelyeknél a viteldíjat a címzettnak kellett fizetnie. Ez a lehetőség egyre több visszaélésre adott alkalmat. A feladó a címzettel előre megbeszélte jeleket írt a borítékra. A címzett a kézbesítés alkalmával le tudta olvasni ezeket a borítékról, majd utána a levél átvételét és a viteldíj kifizetését megtagadta. Ugyanígy gyakran megfizetetlen maradtak a címzett bosszantására vagy megtréfálására feladott küldemények is.

Lord Rowland Hill²

Hill-bélyeg³

Hill-bélyeg⁴

¹ Forrás: saját bélyeg

² Forrás: http://www.geocities.com/summerhillroad2002/rowland_hill.jpg

³ Forrás: http://www.filatelissimo.com/wp-content/uploads/2006/10/1995_gran-bretana_rowland-hill_19p.jpg

⁴ Forrás: http://www.filatelissimo.com/wp-content/uploads/2006/10/1995_gran-bretana_rowland-hill_25p.jpg

A Hill-féle reform lényege az volt, hogy távolságtól függetlenül egész Angliában egységesen 1 penny legyen a közönséges levél díja. A javaslat másik fontos eleme az előre benyomott értékjelzésű levélpapíros és boríték kiadása volt. Hill később ezt módosította, és borítékra ragasztandó bélyeget ajánlott, amelyet a feladónak kellett kifizetnie.

A reformtervezet eleinte erős ellenállásba ütközött a konzervatív Angliában, de Hill kitartó harccal végül is el tudta fogadtatni tervezetét. 1840. május 6-án forgalomba került a fekete színű 1 penny és a kék színű 2 penny értékű bélyeg a fiatal Viktória királynő portréjával.

Az első bélyegek: fekete⁵, kék⁶ pennyk

150 éves a bélyeg - blokk⁷

A reform bevezetését követően Angliában fellendült a postai forgalom, majd Anglia után előbb Európában, majd a tengeren túl is egyre több ország adott ki bélyegeket.

Konzervatív: hagyománytisztelő

Egy év múlva megjelentették az ún. „vörös” pennyt⁸ is.

⁵ Forrás: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/3/36/Penny_black.jpg/180px-Penny_black.jpg

⁶ Forrás: <http://www.baobab.hu/images/cikk/BlueMauritius.jpg>

⁷ Forrás: saját bélyeg

⁸ Forrás: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/en/a/a6/Mauritius_postofficeissuestamp1847PD.JPG

A Hill-féle reform ötletét egy aranyos [történet](#) szerint egy ír lány adta számára. Az történt ugyanis, hogy a hivatalos úton levő Hill egy ír városka fogadójában akart megszállni, ahol a postakocsi is megállt. A kocsiból kilépve észrevette, hogy a kocsis egy levelet ad át a fogadós lányának. A lány ide-oda forgatta a küldeményt, majd bánatos arccal visszaadta, hogy nem tudja kifizetni a viteldíjat. Hill lovagiasan felajánlotta, hogy kifizeti helyette a portót, de a lány elhárította az ajánlatot. Később a lány elárulta, hogy a vőlegénye előre megbeszélte jeleket írt a borítékra, így anélkül, hogy felbontotta volna a levelet, tudta, mit üzent neki a mátkája, és ez egy pennyjűkbe sem került.

Ekkor támadt Hillnek – a legenda szerint – az az ötlete, hogy ne utólag, hanem előre fizessék ki a postai díjat. Hogy így történt-e, azt már sohasem tudjuk meg, de a bélyeg bevezetése gyökeres változásokat hozott a postai adminisztrációban.

Portó: mai értelemben a címzett által utólag fizetett (fizetendő) viteldíj. A legtöbb nyelv a Thurn und Taxis család Európát behálózó, olasz eredetű postaszervezetétől vette át a szót.

Bélyegsuli